కథానిక

పగిలిన పచ్చికుండలు

శ్రీ నార్ల చిరంజీవి

పెద్ద వంతెనకు దిగువుగా కాలవొడ్డునే రోడ్డు నానుకుని ఇరవై ముప్ఫయి పాకలు వరసగా ఉన్నాయ్. పెద్ద రైలు స్టేషన్‌కిపోయే ఆ రోడ్డు వస్తూ పోయేజనంతో కిటకిటలాడుతూంటుంది. ఆ పాకల్లో వొక చిన్నపాక విడిగా కొస్త ఎడంగా ఉంది. గుమ్మంలో 'సీతాలు' చేరగిలి కూచుంది. దీపంలేని ఇబ్బంది కనిపించడంలేదు. రోడ్డుమీది ఎలక్ట్రిక్ దీపం వెలుగుచారలు ఏటవాలుగా పాకలో పడుకుంటు న్నాయి. పాకవేపు చీకటీ, రోడ్డువేపు వెలుగూ సీతాల్ని సగం సగం పంచుకున్నయ్. ఎదురుగా రోడ్డవతల సినిమాహాలు. సినిమా పాటలూ, రైలు ఇంజన్ల కూతలూ రోడ్డుమీది కోలాహలం ఇవేవీ సీతాల్ని కదిలించడం లేదు. ఎక్కడో దూరాలకు అలిసిపోయిన కళ్లప్పగించి దేన్నో వెతుకుతోంది.

ఎవరో తనను తాకినట్టనిపించింది. చప్పున పక్కకి తిరిగి చూసింది. పొరుగింటి పిన్ని; ఆవిడ అన్నపుగిన్నె పట్టుకొచ్చింది. సీతాలు మొహంవేపు పరకాయించిచూసి, గిన్నెని తడికవేపు ఉంచింది. దగ్గరగా కూచుని—"ఏమేపిల్లా!" అని ఆప్యాయంగా పిలిచింది. ఆవిడ సీతాల్ని కూతురుతో సమానంగా చూసుకుంటుంది.

"ఇట్టా కూడూనీళ్లూ మానేస్తే ఏంవన్నా లాభం ఉందంటే?...దీపమన్నా వెలిగించావు కావు. అయ్యో రాతా!...లే!గుప్పెడు మెతుకులు తెచ్చాను. ముందు తిను......"

అని అన్నదా ఇల్లాలు సీతాల్ని బుజ్జగిస్తో.

"ఆకలేయడం లేదు పిన్నీ."

"ఆకల్లేదని నాకు చెబుతున్నావంటే? మరీ ఇంత చోద్యమయితే ఎట్టాగే పిల్లా? కడుపు మాడ్చు కూర్చుంటే గంగని పడ్డకాపరం గట్టున పడుతుం దంటే...?"

సీతాలు ఉలుకూ పలుకూ లేకుండా కూచుంది. సీతాలు మంచీ చెడ్డా పొరుగింటి పిన్నికి తెలుసు. ఎంతో చనువూ, ఇష్టమూను. అందుకే అన్నం తెచ్చింది. తినమన్నది. ఏ రకంగానూ ఆవిడ సీతాలు చేత ఆ గుప్పెడన్నం తినిపించలేకపోయింది. ఇంతకు ముందు రెండురోజుల నించీ ఇంతే. పిన్ని విసుగుతో లేచి సీతాల్ని ఒక్క కుదుపు కుదిపి—

"ఇంత మొండెత్తి పోయినదానివి బ్రతికి బట్ట కడతావని నమ్మకం ఏంవిటి...?"

అని అనేసి విసురుగా వెళ్లిపోయింది. పిన్ని వెళ్లిపోతూ పెట్టిన శాపం విని సీతాలు కళ్లుమూసు కుంది. మనసులో ఏదో వికారం ఉబుకుతోంది. "నేను మొండిదాన్నా?" అని పదేపదే గొణు క్కుంది. "మొండిదాన్నే అయిఉంటే ఈపాటికే నా బతుకు ఎటో ఒకటు తేలిపోయి ఉండేది." అని సణుక్కుంటూ తనకు తానే సమాధానం చెప్పుకుంది. చావు బ్రతుకుల సంధిలో రోగి ఏవో జ్ఞాపకాల్ని ప్రలాపించిన చందంగా, సీతాలు తన బ్రతుకులోయ ల్లోని వెలుగు నీడల్ని రూపించుకుంటోంది. ఈ బస్తీ కాపరానికి రాకముందు—ఆ మారుమూల పల్లెటూళ్లో తన జీవితం ఎలా గడిచిందో తళుక్కున మెరిసింది, మనసులో.

ఆ ఊరిబయట పాకలో తన పురిటిల్లు. చెట్లూ చేమలూ, పుట్టాగట్లూ తప్ప మరో ప్రపంచం తెలీని రోజులవి. పైన ఆకాశం మెరిస్తే, కింద భూదేవి నవ్వితే, వొళ్ళు పులకరించిన బ్రతు కది. బొద్దుగా పొద్దు తిరుగుడు పువ్వల్లే ఉండేది. పరిమళం చెడని అచ్చం తెలుగుకన్నె తాను. పురుగూ పుట్రా భయం ఎరక్కుండా, ఎండా వానా తేడా తెలీకుండా ఎదిగింది. పెరి గింది. చెరుకు బోదెల్లో, వంగపాదుల్లో, తుమ్మ బీళ్లల్లో, గడ్డివాముల్లో తిరిగేది. చెట్లనీ పిట్టల్నీ కవ్వించి కవ్వించి పాడేది, ఆడేది తాను.

ఆనాటి ఆ పొద్దుతిరుగుడు పువ్వేనా, ఈనాటి తాను? ఒక్క ఐదేళ్ళ బస్తీ కాపరంలో ఎంతగా మారిపోయింది? పిల్లా పీచూ లేకపోయినా వాడిన పచ్చగన్నేరు పువ్వులాగా పాలిపోయింది!

మొదట్లో, రాములు వెంటబడి కాపరానికి వొచ్చినప్పుడు ఈ బస్తీజనం, మేడలు వాడలు చూసి విస్తుపోయింది. సంజవేళ కందిచేలో ఎగిరిపోయే రంగు రంగుల పిట్టల్లా కనిపించారీ మనుషులు. చీకటి పడే వేళ ఎలక్ట్రిక్ దీపాలు వెలిగితే కళ్ళు జిగేల్‌మన్నవి. తన ఊళ్లో అయితే చీకటిరాగానే గొంగళి ముసుగెట్టి పడుకోవలసిందే! ఈ బస్తీలో రాత్రయినా పగలయినా వొకలాగానే తోచింది. కొత్తలోకంలోకి జారివచ్చినట్టయింది.

అదేదో సినీమాకి రాములు తనని తీసుకుపోయాడు. వీధిబాగోతం తప్ప ఏవీ ఎరగని తనకి— అంతమందిలో కూచోవడం, దీపాలారడం, తెరమీద మనుషులు మాటాడడం...అదంతా చూస్తుంటే గుండె గుబగుబలాడిపోయింది. తెరమీద ఒక మగాడు ఆ ఆడపిల్లని "రాణీ!" అని పిలచేవాడు. ఆ పిల్లకూడా 'ఓ రాజా!' అని వొయ్యారాలు కులుకుతో పిలిచేది. సినిమా అయిపోయి ఇంటికి వొచ్చాక రాములు తనని దగ్గరకంటా బిగువుగా లాక్కొని "రాణీ" అని అచ్చంగా, అట్టాగే అన్నాడు. తనూ వొళ్లు పులకలెత్తి అప్రయత్నంగానే 'నా వరాల రాజా!' అని అనేసి, చప్పున సిగ్గుపడింది. చిరువెచ్చని నిట్టూర్పులో ఒకరికొకరు పెట్టుకున్న ఆ క్రొత్తపేర్లని ఎన్నెన్నిసార్లు జపించారో!

ఇప్పుడీ జ్ఞాపకాలవల్ల సీతాలు కళ్లు చెమ్మగిలినయ్. ఒక్కసారి కళ్ళార్పి, మళ్లా జ్ఞాపకాల్లో పడింది.

రోజులు గడిచేకొద్దీ బస్తీలో జనం వొత్తిడీ, మురుగువాసనలూ, కొత్త భయాలూ వొహటొహటె అనుభవంలోకి వొచ్చాయి. ఎన్ని భయాలు వెంటాడితేనేం? తన 'రాజా'ని చూసుకుని అన్ని భయాల్ని మరిచిపోయింది. అతనంటే తన కెంత ఇష్టమో చెప్పడానికి ఈ మాటలు చాలవు. ఒకసారి ఏమయిందీ? తనని పుట్టింటికి తీసుకుపోదామని తండ్రి వొచ్చాడు. తండ్రి ఎందుకు వొచ్చిందీ తనకి తెలుసు. అన్నాలు తింటూంటే అల్లునితో మాటకలిపి చెప్పాడు కూడా. పుట్టింటికి వెళ్ళాలని తనకు ఎంత ఇదిగా ఉన్నా— రాముల్ని వొదిలి వెళ్లడం జరగని పనిగా తోచింది. వొదిలిఉండడం అంటే ఇద్దరికీ పిచ్చెత్తుతుంది! తప్పదు. ఒకవేళ తనను పంపుతానంటాడేమో రాములు. మాటజారవద్దని చెబుదామనుకుని, చప్పున గదిలోకి వెళ్లింది. పిచ్చిరాజు, చంటిపిల్లవాడిలాగా బిక్కమొగం వేసుకుని కూచున్నాడు. తనని చూడగానే "వెళ్లిపోతావా?" ఇంచుమించు ఏడుపుగొంతు పెట్టి అన్నాడు. తానూ వలవల ఏడ్చేసింది. పుట్టింటి ప్రయాణం లేదని అర్ధమయ్యేలోగా ఇద్దరి కళ్ళూ ఉబ్బిపోయాయి. ఏడవడానికి ఇందులో ఏముందని అడిగితే? ఏం జవాబు ఉంది? ఉఁహూఁ! చెప్పడానికీ చూపడానికీ వీలుకాని జీవితపు లోతులవి. నాటికీ నేటికీ పుట్టింటి మొహమే మూళ్లేదు మరి!

అలాంటి తీయని అనుభవాలు ఇపుడు గుర్తుకు తెచ్చుకుంటోంది సీతాలు. ఆ రోజుల్లో చక్కని ఇంట్లో కాపరం ఉండేవాళ్లు. కళకళ్లాడిన రోజుల్ని తలుచుకున్నంతసేపూ సీతాలు కళ్లు మిలమిల్లాడాయి. చిరుచెమటలు పోస్తున్నాయి. వెచ్చగా నిట్టూరుస్తూ ఊపిరి బిగబట్టి 'రాణీ' అని పిలుస్తున్నట్టు తోస్తోంది. తనకి చాలా ఇష్టమైన ఆకృతి తనని తాకినట్టు భ్రమ కలిగి వొళ్లు పులకరిస్తోంది. ఎదురుగా ఉన్న ఎలక్ట్రిక్ దీపం చల్లగా చిక్కని వెలుగుముద్దగా కనిపించింది!

ఆమె భ్రమ—భ్రమ మాత్రమే కాదు; గఁవిటి కడ్డంగా కూచున్న ఆవిణ్ణి తప్పించుకోడానికి ఎంతో ప్రయత్నించి, చివరికి సాహసించి, దూరి, పాక లోపలవున్న అన్నపుగిన్నె ఖాళీ చేసి, సీతాలు భ్రమ కరిగి చూసేసరికి తోకాడించుకుంటూ ఒక నల్లకుక్క వెళ్లిపోతోంది; నాలిక తుడుచుకుంటూ, తృప్తిగా దీపస్తంభం కిందికి చేరుకుంది. తన జ్ఞాపకాల దొంతర కూలిపోయినందుకు సీతాలు వెలిగా నవ్వింది. కాళీ గిన్నెని పాక మధ్యకి విసిరేసి, మళ్ళా కలల్లోకి పోవాలని ప్రయత్నించింది. మనోతమస్సుని చీల్చి జ్ఞాపకాల్లో పెనుగులాడాలని ప్రయత్నించింది.

రాములు ఇప్పుడెక్కడున్నాడో, ఏం చేస్తుంటాడో ఊహించడం తనకి సులభమే! అతని సంగతి ప్రతీ చిన్న విషయం తెలుసు. అతనికోసం ఏంచెయ్యాలన్నా చేస్తుంది. కాని—ఏం చేయాలో మాత్రం తనకి తెలీకుండా ఉంది. అదే తెలిస్తే ఎంత బావుణ్ను!......ఆలోచనలన్నీ అగ్నిజ్వాలలై చుడుతున్నాయ్. రాములు ఇంటికివచ్చి నాలుగురోజులయింది. ఇదేం కొత్తకాదు. ఐనా, తానీసారి భరించలేకుండా ఉంది. దారిద్ర్యాన్నీ, కన్నీళ్ళనీ నిర్జించ

లేకపోయినా, నిర్లక్ష్యం చెయ్యకలిగింది! కాని, ఈ బ్రతుకు మానసికంగా భరించలేకుండా ఉంది. తుఫానుకి చెట్టు పట్టుజారి నేలకూలే తీగలాగా ఈ దిగుళ్ళతో సీతాలు కూలిపడుతోంది. నిలబడాలని ప్రయత్నించినకొద్దీ ఎడాపెడా గాలీవానా దెబ్బలు మొహాన్ని ఈడ్చి కొడుతున్నాయ్. లాభంలేదు. ఇహ అతన్ని తాను కలుసుకుని తీరాలి. పీడకలవంటి ఈ బ్రతుకు మారిపోవాలి.

రాములు ఎక్కడుంటాడు?

అక్కడికి నాలుగున్నరమైళ్ళదూరంలో కాలవ కట్టమీదిపాకల్లోనే ఉంటాడు. తప్పకుండా ఉండి ఉంటాడు. నడిచిపోవడంతప్ప వేరేమార్గం లేదు. రెండుగంటల నడక. ఇపుడే బయల్దేరితే పదింటికల్లా వెళ్ళిపోవచ్చు...ఆలస్యం ఎందుకు?

లేచి నిలుచుంది సీతాలు.

కొత్తబలం పోసుకుంటున్నట్టుంది. పాలు పోసుకుంటూన్న వరిదుబ్బులాగా తోచింది. పాకలోకి తొంగిచూసింది. ఏముంది? విరిగిన మజ్జిగలాగా వెలుగూ చీకట్లు కలిసి ఏర్పడిన పొడలు. కంచాలు మంచాలు ఏనాడో అమ్ముడు పోయాయి. ఒకటో రెండో గుప్పిళ్ళ బియ్యం ఉండాలి. తనూ, తన 'రాజా' వెన్నెలతోటగా చేసుకున్న ఆ పాక వెలుగు పొడలచాటున కుములుతూన్న ముసిలి దానిలాగా ఉంది. తడిక విసురుగా మూసేసింది. తెల్లారి అన్నం తినలేదు. ఆఖరికి పచ్చి మంచి నీళ్లయినా ముట్టలేదు. అస లావూసే సీతాలుకి గుర్తు రావడంలేదు.

రోడ్డున పోయేందుకు ఎందుకనో మనస్కరించ లేదు. కాలవ కట్టనేపోతే దగ్గరకూడాను. పాకల వెనక్కివొచ్చి, వంతెన వేపు సాగారింది. కట్టకింది నించి సరంగుల పాటలు వినిపిస్తున్నాయి. ఎగువున పడవలరేవుంది. రేవు దగ్గరవుతూన్న కొద్దీ సరంగుల పాటలు జోరవుతాయి. పాకలతిన్నగా వొచ్చాక బూతుపదాలు లంకించుకుంటారు. కట్టమీద నీడల్లో పాకలతాలూకు ఆడవాళ్లు మెసులుతారు. పడవల్లోంచి సరంగులు కాయా కట్రా విసిరేస్తుంటారు. పడుచులు వొయ్యారంగా వాటిని వొడిసిపట్టుకుని పాకల్లోకి చేరేస్తుంటారు. చీకటి ముసుగులో జరిగే గుద్దులాటల నించి తప్పించుకుని సీతాలు వంతెన దగ్గిరికి చేరే లోగా ఒకటి రెండు అరిటిపళ్ల హస్తాలు దూసుకు పోయాయి. క్రమేణా పాకల్లోని పడుచుల నవ్వులూ, పడవసరంగుల పదాలు దూరమైపోయాయి.

దోసకాయ వాటంగా ఉన్న బస్తీని ఆ కాలవ నిలువుగా చీల్చుకుపోయింది. దాని కిరుపక్కలా తెగిపడిన దోసచెక్కల్లాగా బస్తీ. బస్తీ చివరకి చేరుతూన్న సీతాలు వొకసారి వెనక్కి తిరిగి చూసింది. పాకలకెదురుగా ఉన్న సినిమాహాలుమీది పెద్ద పచ్చదీపం దబ్బపండులాగా కనిపిస్తోంది. మసక వెన్నెట్లో బూడిదగీతలాగ ఉన్న కాలవకట్ట కాలి బాటనే సీతాలు ముందుకు నడుస్తోంది. నీళ్ళల్లో చేపలు ఎగిరే చప్పుళ్ళూ, తుప్పల్లో, పొదల్లో కీచు రాళ్ళ రొదలూ తప్ప మరే శబ్దం వినిపించడంలేదు. మాసిన దుప్పటి కప్పుకున్నట్టు కాళీప్రదేశం! తల వొంచుకుని సీతాలు విసురుగా నడుస్తోంది. ఒకటి రెండు గులకరాళ్ళు కాలికి తగిలి, దొర్లుకునిపోయి నీళ్ళల్లో చప్పుడుచేస్తూ మునిగిపోయాయి. ఇంకా మూడుమైళ్లు పోవాలి తాను.

మనస్సంతా పాడుబడ్డ మఠంలాగా ఉంది. మధ్యమధ్య తొలకరి మెరుపల్లే రాములు గుర్తుకొస్తు న్నాడు. తాను తూలిపడిపోయేటంత బలంగా వేగంగా వొస్తాయి ఆ జ్ఞాపకాలు. అతన్ని కలుసు కోవాలనే మనోసంకల్పం మరింత బలంగా కలిగే సరికి నిలదొక్కుకుని ముందడుగేస్తుంది. ఏమైనా... అతని జ్ఞాపకాలు కడుపునొప్పిలాగా తెరలు తెర లుగా వొచ్చి వొళ్లు తిప్పుతోంది.

తాను ఇల్లాలు. ఇంత రాత్రివేళ కట్టుకున్న మగణ్ణి కలుసుకునేందుకు వొంటరిగా బయల్దేరి వెళు తోంది. జీవనపటంమీద విషం చిలికి నల్లబడిన మచ్చవంటి స్థితి తనది. సీతాలు యుగయుగాల సతీ త్వంతో జ్వలించే ఏ సతీమతల్లికీ తీసిపోదు. నాగరిక ప్రపంచం చూపులనించి తప్పించుకుని, తన అణు వణువులో వొదిగి మిళితమైపోయిన ఒక దౌర్భాగ్య వ్యక్తికోసం వెళుతోంది. నడివేసగిలో తగలడే కొంప నించి పెనుగాలికి లేచిన మంటలు నాలుకలుసాచి మరోకొంపని చుట్టబెడుతున్నట్టు—రాముల్ని జ్వలింప చెయ్యడానికి అగ్నిశిఖవంటి సీతాలు కాలవకట్టనపడి వెళుతోంది...

2

రాములు సీతాలుని పెళ్లాడకముందు ఐదారేళ్ళ ముందునుంచీ బళ్ళ కార్ఖానాలో కొలిమివద్ద సమ్మెట మనిషిగా పనిచేసేవాడు. భగభగమండే కొలిమిలో ఎర్రగా కాలి కణకణమండే ఇనపబద్దీలు తీసి మేస్త్రీ దాలిమీద మోపడం తరవాయిగా—రాములు సమ్మె టను మెరుపులాగా విసిరేవాడు. చింతనిప్పల్లాంటి కళ్లార్చి మేస్త్రీ 'వారెవ! కొడకా!... వేయ్ దెబ్బ!'

అని హుషారిస్తూంటే, రాములు చేతిలో సమ్మెట గరిడీ కర్రలాగా చక్రం తిరిగేది! ఐదు పది దెబ్బల్తో రైలు బద్దీలాంటిది కూడా మెత్తగా మెలికలు తిరిగేది. పగలస్తమానమూ మంటల్తో ఆడి, సంజవేళ మేస్త్రీ తానూ దుకాణం దగ్గిరికి పోయేవాళ్లు. ఆదా ఎక్కువ కనక మేస్త్రీ రెండు చటాకుల సారా తాగేవాడు. తానుమాత్రం ఒక్క లోటా కల్లు మాత్రం పుచ్చుకునేవాడు. కాస్త వళ్లు చల్లబడేది. నీళ్ళోసుకుని కల్లో గంజో కడుపున పట్టించి పడుకుంటే ప్రాణాలెటో రెక్కలువిప్పుకుని పారిపోయేవి. తెల్లకు తెల్లారిలేస్తే మళ్ళా భగభగమండే కొలిమీ, ఎర్రగాకాలీన ఇనపబద్దీలూ, 'వారెవ! కొడకా!', సమ్మెటా తానూ తయారు...

కాలవకట్టమీది ఇసకగుట్టమీద వెల్లకిలా పడుకున్న రాములు లేచి కూచున్నాడు. సమ్మెటపట్టిన నాటి తన కండరాలు ఈనా డేమయ్యాయి? వొళ్లు చూసుకున్నాడు. ఎడం చెయ్యి సాచి కుడి చేత్తో దండకింద మాంసం ఉందేమో చూశాడు. ఉత్తతోలు తిత్తి వేళ్లాడుతోంది. రొమ్ము, ముఖం అరిచేత్తో రుద్దుకుని మళ్ళా ఇసకమీద పడుకుని, ఆకాశంవేపు చూశాడు. కళ్లు మూసుకుని పెదవులు బిగనొక్కుకున్నాడు. పెళ్ళిచేసుకోటం తప్పయిందా? అని అనుకుని, కాదు కాదన్నట్టు తల అడ్డంగా ఊపాడు.

పెళ్ళయిన కొత్తలో కార్ఖానాలోని మిత్రులంతా తనవెంట దుకాణానికి వొచ్చేవాళ్లు. కాదనీ లేదనీ అనలేని మనస్సు తనది. రోజుకి పదీ, పన్నెండణాలు చెల్లించవలసివచ్చేది. తను తాగుతున్నట్టూ మిత్రులకింద దూబరా అయిపోతున్నట్టూ సీతాలుకు తెలియకుండా ఎంత ఇదయ్యేవాడు! సీతాలంటే చచ్చేటంత మమకారం! అవీ ఇవీ నమిలి వాసన రాకుండా చూసుకుని ఇంటికి మరీ వెళ్లేవాడు. ఎన్నాళ్ళు దాగింది కనక!...

'తాగుతున్నావా?'—సీతాలు తన నడిగిన రోజున ఎలా నసికాడో ఇప్పటికీ మరుపు రాకుండా ఉంది......ఆ రోజున మామూలు కల్లు మానేసి, పక్కనున్న వాళ్ళతో పందెం వేసి రెండు చటాకులుపైగా సారా తాగాడు. దాని తగలెయ్యా! ఆ మోతాదు కాస్తా తన పరువు తీసింది. దగ్గిరికి పోతూంటే—సీతాలు అరిచేత్తో తననోటిని మూసి దూరంగా తోసేసింది. ఆవేళ సీతాలు పెదవులు అందలేదు.

రాములు మళ్ళా లేచి కూచున్నాడు. ఇసక లోపల దాచిన సీసా బయటికి తీశాడు. దాన్ని ముద్దు పెట్టుకున్నాడు. రుచీ పచీ లేక పెళసరిగా ఉంది ముద్దు. బిరడాతీసి రెండుగుక్కలు తాగి సీసా మళ్లా దాచేసి పడుకున్నాడు. గుప్పిళ్లతో ఇసకని పిసుకుతున్నాడు. బద్ధకంగాఉన్న కళ్ళల్లో చురుకుపుట్టింది. ఆనాటి ఘట్టాలు వొహదానివెంట వొహటి ముసురుకున్నాయి. గట్టిగా నిట్టూర్చి "అట్టా కాలం గడిచిపోయినా బాగుండేది" అని గొణుక్కున్నాడు.

కాలం అలా గడవలేదు. ఒకరోజున ఎక్కణ్ణించో నడమంతరంగా ఒక చిక్కొచ్చి పడింది. బస్తీలోనూ, చుట్టుపక్కలా కల్లూ సారాలు తాగరాదనిరూలొచ్చింది ఎక్కణ్ణించి ఎందుకీరూలొచ్చిందో ఈనాటికీ రాములికి తెలీదు. పదేళ్ల అలవాటు. కుతి పుట్టి రోడ్లన్నీ తిరిగాడు. పాత స్నేహితుల్ని పలకరించాడు. చివరికి మేస్త్రీకూడా చెప్పా పెట్టకుండా వెల్లిపోయాడు. తిరగ్గా తిరగ్గా చివరికి అతి రహస్యస్థలంలో ఒక అరగ్లాసుడు అర్ధరూపాయికి దొరికింది. నిషా కల్పించుకుంటేనే కాని కుతి తీరలేదు.

సీతాలుకి పువ్వులు తీసుకుపోవాలి. కొత్త సినిమా చూపించాలి. అన్నిటికీ డబ్బేది? ఈ పాడు తాగుడికి డబ్బు ఖర్చయితే ఎలాగ? 'ఇన్ని తిప్పలెందుకు' మానేద్దామని అనుకున్నాడు. ఎంతకష్టమైనా సరే నిగ్రహం మంచిదనుకున్నాడు...ఏం లాభం! ఆవేళ సాయంత్రం మనసుకి కళ్లెం పెట్టి రాములు ఇంటికి బయల్దేరాడు. కాస్త దూరం పోయేసరికి వెనకాలే వొచ్చి మేస్త్రీ చేయి పుచ్చుకున్నాడు. సెగతగిలిన వెన్నలాగ వెంటసాగాడు. సరాసరి సిటీబస్ ఎక్కి, ఇక్కడే, ఈ ఇసక గుట్టల తిన్నగా లోపలి వేపు పాకలదగ్గర దిగారు. బస్తీ దుకాణాలవద్దఅలజడే వుండేదికాదు. ఇక్కడచూస్తే వందల కొద్దీ జనం. పెద్ద పెళ్లో, సంతో జరిగినట్టుగా ఉంది. అందులో చాలమంది బస్తీనించి వొచ్చిన వాళ్లే. ఆవేళ ఖర్చంతా మేస్త్రీదే. పొద్దుపోయి బస్తీలో ఇంటికి చేరేసరికి తలప్రాణం తోకకివొచ్చింది. జేబు కాళీ. సీతాలుకి పువ్వులులేవు. ఆరాత్రి మాటలూ లేవు. ఒకటే కన్నీళ్ళు. సగం సగం మైకంతో ఆ రాత్రి ఎట్టా గడిచిందో!

అలవాటయిన ప్రాణం అటూ ఇటూగా తేలింది. పగలు సమ్మెట వేస్తున్నా, రాత్రిళ్లు సీతాలు ఎదరకూచున్నా—చేతికందని కల్లూ సారాల

మీదనే మనసు. ఇదివరకటిలాగా కూనిరాగాలు ఆనందం ఇవ్వడంలేదు. తనని చిన్నపిల్లణ్ణిచేసి సీతాలు జోలపాడుతూంటే కళ్ళు మూతలుపడడం లేదు. వెచ్చటి నిట్టూర్పులు చెంపని తాకుతూంటే మెళకువ లేదు. ఊఁహుఁ: అంతా మారి, మనసంతా మాయదారి సారామీదే అతుక్కుంది.

తరవాత తరవాత చాలా మార్పులు వొచ్చేయి. ఎన్నిసార్లు తలుచుకుంటే ఏం లాభం? మెట్లమీంచి జారిన చెంబు, మెట్లన్నీ దాటి నేలమీదకూడా మరింత దూరం దొర్లుతుంది. తనూ అంతే. నిషా, నిషా కావాలి. తీపికల్లు చాలదు. నీళ్ళసారా పనికిరాదు. అడ్డమైన గడ్డీ వేసి పులుపెక్కినది కావాలి. ఒళ్ళూ మనసూ తిమ్మిరెక్కాలి. రాత్రిళ్లు ఇంటికి చాటుగా వొచ్చి ముసుగుతన్నేవాడు. ఏ అపరాత్రో సీతాలు కుమిలి కుమిలి ఏడుస్తోంటే—తనూ లేచి ఏడ్చేవాడు. కళ్ళూ, దవడలు తోసుకుపోయి వికారంగా తయారయ్యాడు.

"ఎందుకిలా తాగుతావ్? నన్ను చూసయినా మానవూ?" అనేది సీతాలు. పాపం! ఎంత బిక్కమొగం వేసుకుని అడిగేది! తను నిస్సహాయంగా కళ్లప్పగించి తల వేలాడేసేవాడు. పిచ్చి సీతాలు ఇంకేం అడుగుతుంది?

ఏమయితేనేం, దొంగసారాకోసం తనబ్రతుకు చిచ్చునపడింది. కొన్నాళ్లు రైలుమీద చిట్టడవుల్లోకి పోయి అక్కడ మస్తుగా తాగివొచ్చేవాడు. ఆఖరికి బస్తీలోనే రకరకాలుగా దొంగసారా దొరికేది. తాగుడు జోరయినకొద్దీ పనిపాటలు తగ్గి ఆదా తగ్గింది. నిషాకోసం స్పిరిట్ తాగేవాడు. చౌకగా దొరికేదదే. కడుపులో నొప్పి, కళ్ళు తిప్పు వొచ్చినా స్పిరిట్ సారా రుచి తగిలింది. రానురాను అదీ దొరకలేదు.

సమ్మెట ఎత్తే వోపికతగ్గింది. దగ్గు...పొడిదగ్గు పుట్టింది. బొమికలు బైటపడ్డాయి. ఏ నెలకో ఒకసారి గుక్కెడు మంచి సారా, రెండు చీకులూ దొరికితే ఆరోజు పెద్దపండగ! తతిమ్మారోజుల్లో తను తాగుతున్నది తెల్లకిర్సనాయిలూ, కుంకుడు రసం కలిసిన మరేదో పానీయం...బంగారంవంటి సంసారంలో ఇలా చిచ్చురేగింది!

3

ఇసకగుట్టమీంచి రాములు లేచాడు. అన్ని జ్ఞాపకాలతో కళ్లు తడిసిపోయాయి. ముక్కుకొళ్లల్లో చెమ్మవూరింది. "సీతాలూ! నీరాజా చచ్చిపోయాడే!" అని గొణిగాడు. ఆకాశంలో తెల్లచుక్కలు వొకటొకటీ మాయమవుతున్నాయి. పడమటగా ఒక మెరుపు మెరిసింది. రాములు కళ్లార్చాడు. ఆలోచనలన్నీ తెగిపోయాయి. 'ఛ!' అని అనుకున్నాడు. దక్కగా లేనిపోని గాంభీర్యం తెచ్చుకుని గుట్టమీద కూచున్నాడు. సీసా ఇసకలోంచి లాగాడు. తాగబోతూంటే ఆవాళ సాయంత్రం అనుకున్న ఆలోచనేదో తటాలున మెరిసింది.

నాలుగురోజులుగా బస్తీఅంతా చెడ తిరిగాడు. ఇంటికి వెళ్ళడం లేదు. ఉత్తచేతుల్తో వెళ్ళదలుచుకోనూలేదు. తిరిగినచోటు మళ్లా చూడకుండా తిరిగాడు. చివరికి ఏమీ తోచక రైలుస్టేషన్‌కి వెళ్ళాడు. తింటానికి ఏమీ దొరక్క ప్లాట్‌ఫారం అంతా తిరిగి చూశాడు. అడుక్కోడానికి అభిమానం అడ్డుతగిలింది. ఏదన్నా కూలిపనిచెయ్యడానికి వోపిక లేదు. ఇవతల పుల్ల అవతల వెయ్యడానికే అలుపొస్తుంది! చివరికి పంపువద్ద ముఖం కడుక్కుని, కడుపునిండా నీళ్ళు తాగి ఒక బెంచీమీధ కూచున్నాడు. కాసేపటికల్లా ఒకనిండుపాటి ప్రయాణీకుడొకాయనవచ్చి అదేబెంచీమీద కూచున్నాడు. లాల్చీ జేబులోంచి పర్సు బయటికి పొడుచుకొస్తోంది. ఆ విషయం ఆయన గమనించనేలేదు. అట్టూ ఇటూ మెసిలి కూచోడంతో ఆ పర్సు కాస్తా జారి బెంచీమీద పడింది. ఇంతలో బండి రావడమూ, ఆయన అదావుడిగా లేచిపోవడమూ జరిగింది. రాములు ఇదంతా చూస్తూనే ఉన్నాడు. చప్పున పర్సుతీసి దాచి, చకచకా నడిచి రోడ్డూ, పార్కూ, కాలవా అన్నీ దాటి వచ్చాడు. ఒంటరిగా కూచుని పర్సుతీసి చూశాడు. రెండొందల రూపాయలు! అబ్బా ఎంత డబ్బు!

చప్పున సీతాలూ, సంసారమూ గుర్తుకొచ్చింది. పాపం ఎంతబాధ పడుతోందో! ఏడుస్తోందో! ఈ డబ్బు ఇంటికి తీసుకుపోతే, నాలుగు నెలలపాటు హాయిగా జరిగిపోతుందికదా......కాని, రాములికి డబ్బుని చూడగానే నాలిక పిరగలాక్కుపోయినట్టయింది. మంచి, కమ్మని సారా తాగి చాలా రోజులయింది. ఈరాత్రి ఆఖరుసారిగా మస్తుగా తాగి, తెల్లారేసరికి ఇంటో ఉంటే చాలా, చాలా బావుంటుంది.

తన మనస్సులో సీతాలూ, సారా సీసా దెబ్బలాడుకోడం రాములికి స్పష్టంగా తెలుస్తూనే వుంది. సీతాలుని నెట్టి సారాసీసా మనస్సుని ఆక్రమించింది. మంచి సారా! బస్తీలో కన్నా—పల్లెకివెళ్ళి తాగి

తేసే మంచిది హాయిగా ఉంటుంది...ఇంకేం—పల్లె వేపు పరిగెత్తాడు.

సరే, తర్వాత మామూలే...ఇదే గుర్తుకు వచ్చింది. రెండుగుక్కలు తాగి ఈరాత్రే ఇంటికి పోవాలనుకున్నాడు. జేబు తడిమాడు. నిండుగా ఉంది. సగానికి మిగిలిఉన్న సీసాని చూశాడు. రెప్పలు బరువెక్కుతున్నాయి. కళ్ళనించి నీళ్ళు జారుతున్నాయి. ఎందుకో తెలీదు...హుషారు దిగజారుతున్నట్టు తోచింది. అదే జరిగిందా ఏడ్పు కన్నీళ్ళూ...

లేచి, బస్తీవేపు బయల్దేరాడు. పూర్తిగా చీకటి. సముద్రం వేపునించి నల్లని చిక్కనిమబ్బులు వొచ్చి ఆకాశాన్ని ఆక్రమించుకున్నాయి. మబ్బుల చాటున నక్షత్రాలు పగిలిపోతూన్న బుడగల్లాగా తోస్తున్నాయి. చలిగాలి వీస్తోంది. తాచుపాములాగా కాలవ పరుగుతీస్తోంది. ఎడంచేత్తో చొక్కా కాలరు బిగించి మెలివేశాడు. మధ్యమధ్య సీసాలోంచి ఒక్కో గుక్క తాగుతున్నాడు. తాగుతూన్న కొద్దీ నరనరాల్లో జ్వాలలు రేగుతున్నై. ఎన్నడూ లేనిది ఏదో ఆరాటం వెలికి దూకుతోంది. మాంచి నిషా కాబోలనుకున్నాడు. వొళ్లు ఉబుకుతోంది. బట్టలు బిగుతుగా చిరాగ్గా ఉన్నాయ్. ఊడ తీసేస్తేనే బావుండును! కళ్ళు మెరుస్తున్నాయి. వోహ్! చాలా కాలానికి నిఖార్సయిన 'మందు' గొంతులో పడింది. నెత్తురు అల్లరిపెడుతోంది. చురుగ్గా ముందుకు నడుస్తున్నాడు.

ఎంత నడిచినా తరిగినట్టే లేదు. 'వెనక్కి నడుస్తున్నానా? లేదే! అదే బస్తీలైటు కనిపిస్తుం టేనూ!' అని అనుకున్నాడు. ఎక్కడో వానకురుస్తున్నట్టుంది. తడిసిన మట్టివాసన. చీకట్లో కాలిబాట కనిపించీ కనిపించనట్టుంది. మనస్సేమీ పనిచేయడంలేదు. పాదరసంలాగా నెత్తురు ప్రతి నరంలోకి పరుగెత్తి పొంగుతోంది. ప్రతి నెత్తురుచుక్కా, కండా చలించినట్టుంది. విరిగిపడేముందు ఉధృతంగా పైకెగిరిన కడలి తరంగంలాగా లోలోపలి కోరిక ఏదో ముఖంలోకి పొంగి చెక్కిళ్ళూ, నుదురూ వేడెక్కాయి. చాలాకాలంగా నిద్రపోతున్న యౌవనం ఏదో మనస్సుని పట్టుకుంది. ఆట గుర్రంలాగా కదను తొక్కుతోంది. నిఖార్సయిన మందు మహత్యం కాబోలు! అంత చల్లగాలిలోనూ మండుతూన్న కొష్టంలాగా ఉంది వొళ్లు!

మెరుపులు, మెరుపులు, ఒకదాని వెంట ఒకటి, బస్తీవేపు మబ్బుల్లేవని తోచింది. బాట వేపు చూశాడు. మెరుపు తళుక్కుమంది. ఎవరో నీడలాగా కనిపించారు. తనలాగే ఎవరో. మళ్ళీ మెరుపు మెరిస్తే బావుండును. తనకేం, మహారాజు. డబ్బుంది. అందులోనూ ఆకలిగొన్న సింహంలాగా ఉంది తన పని. ఐనా, ఆ వచ్చేది ఎవరో మాడ కలిగితే...ఆడదే అయితే ... మెరుపొచ్చినప్పుడు మబ్బు చీలినట్లె మెదడు చీలిపోయింది...తటాలున మెరుపు మెరిసింది...ఇరవై గజాల్లో చీరె...బస్తీ నించి వొస్తోంది.

రాములు నిలిచిపోయాడు. ఆఖరుగుక్క తాగేశాడు. నెత్తురు దూకుతోంది. ఒకసారి ఆపాదమస్తకం వణికింది. భయమా? కాదు—తృష్ణ. మండిపడుతూన్న జ్వాల. కింద పెదవి కొరికాడు. చిట్లి నెత్తురు చెమర్చింది. నాలికమీద నెత్తురు రుచి... ఖాళీ సీసా కాలవలోకి విసిరేశాడు. ఇంతసేపూ ఉన్న ఆరాటం ఏమిటో అర్థమయింది...

నీళ్ళల్లో 'ఢప్' మన్న చప్పుడికి సీతాలు ఉలిక్కిపడింది. నీరసంగా ఒక కల కంటోంది. అది కాస్తా చెదిరిపోయింది. తనకో బిడ్డ ఉండిఉంటే, ఎలా ఉండేదా అని ఆ కల! ఆ బిడ్డనే సర్వస్వంగా చూసుకుంటూ బ్రతికేది. తన బతుకు ఇంత పాడయ్యేది కాదుకదా! నడవలేక నడవలేక ఈడ్చుకుంటూ నడుస్తోంది. తలెత్తకుండా నడుస్తోంది. ఆఖరిసారిగా కురుస్తున్న కన్నీటిని కూడా తుడుచుకోలేకుండా ఉంది. ఆ పుకోనూ లేదు...ఎవరో తనని నొక్కేస్తున్నారు.... మొదట ఏదో తగిలింది. కొండచిలువ చుట్టేసినట్టు చుట్టేస్తున్నారు. చెమటకంపు. సారాకంపు. ఇంతసేపూ ఊహిస్తూవొచ్చిన బిడ్డకూడా గిలగిల లాడుతున్నట్టుతోస్తోంది. బొమికెలు పెటపెటమంటున్నాయి. అమ్మ బాబో...ఎవరో...తనని చెరిచే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. 'కెవ్'మని అరిచింది. ఆ అరుపుతోనే గుండె ఆగిపోయింది...

రాములు గిలగిల్లాడే చేపని వొడిసి పట్టినట్టు చేతులు బిగిస్తున్నాడు. రొమ్ముకి నొక్కుకున్నాడు. తాచుబాము బుసలాగా చేతుల మధ్యనించి బుస వినిపించి సన్నగిలుతోంది. రాములుకు తాను తూలిపోతూన్నట్టు తోచింది. పట్టు వదల్లేదు. కింది పెదవి కొరికి

నెత్తురు చవి చూశాడు. కాళ్ళూ చేతులు మెలిక లేశాడు.

'కెవ్'మన్న కేక ఎక్కణ్ణించో నూతిలోంచి వినపడ్డట్టుగా ఉంది. ఆ గొంతు ఎక్కడో విన్నట్టే ఉంది. ఒక రాయి వచ్చి నవరగంతను కొట్టినట్టు, ఆ 'కెవ్' మన్న స్వరం ఎవరిదో గుర్తు వొచ్చింది.

'ఆఁ' అని మాత్రమే నీరసంగా అనకలిగాడు. రాములు చేతుల్లో సీతాలు మంచుముద్దయింది. మెలి కలుపడ్డ కాళ్లూ చేతుల్ని వొడిలించుకోడానికి అవ కాశం లేదు. ఎక్కడో ఎత్తయిన పర్వతాగ్రంనించి లోయలోకి దొర్లినట్టు తనకి తోచింది. ఆ దొర్లడంలో సీతాలు పొడుగాటి జుట్టు రాములు మెడకి చుట్టుకుని బిగుసుకుపోయింది!...

ఒకే ఒక నిమిషం!

కాలవలో ఒకసారి 'బుడుంగు' మని చప్పు డయింది. అంతే. పాతికేళ్ల న్నాళ్ళ నిండని ఆ దంపతుల జీవితాల్ని మింగి కప్పనితిన్న పామల్లే కాలవ, కారు నల్లని ఆకాశంకింద గంభీరంగా పోతోంది. కట్టమీద కంకరరాళ్లమీద చిందిన నెత్తురు మడుగు మాత్రం మన అందరికోసం ఇంకా పచ్చిపచ్చిగా మెరుస్తోనే ఉంది!!

వేమన

శ్రీ ఉప్పల రాజగోపాలరావు

ఆటవెలదులతోడ నీవూ
సూటిగా హృదయాలు కదిపీ
నాటకము లాడించినావూ
తేటమాటలతో

ఆశపాశములెల్లఁ ద్రెంచి
దేశమంతటఁ ద్రిమ్మరించి
ఆశువున వివరించినావూ
ఆశయము లెల్లన్

తెలుగు జిలిబిలి పలుకు తేనెల
చిలుకఁ జేసితి కవితలోపల
తెలుఁగునతి నీనాల్క పైనను
నిలిచి నాట్యము సేయగా.